

Književna poročila.

Mesečnik pravičnoga društva u Zagrebu ima v br. 3. za mesec marec t. l. sledečo vsebino: Osnova novoga trgovačkoga zakona za Njemačko. Piše dr. Fran Vrbanić. Svršetak. — Misli o reformi gradjanskoga parbenoga postupnika u nas na temelju načela ustmenosti in neposrednosti osvrto na nove gradjanske parbene zakone u Cislitavi. Piše Adolfo Rušnov. Nastavak. — Prilog pravnoj terminologiji kod Srba i Hrvata, ujedno ocjena srpskoga prevoda Arndtsovih pandekata. Piše prof. dr. L. Marjanović. Svršetak. — Novi ostavinski postupnik u Ugarskoj. Piše H. — Pravosudje. A. Gradjansko. B. Kazneno. C. Mjenbeno-trgovačko. Iz upravne prakse. — Svaštice. — Književne obznane. — Viestnik.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. aprila 1897.

— (Odlikovanje.) Nj. Veličanstvo podelilo je državnemu pravdniku v Ljubljani Ivanu Pajku naslov in čin višjesodnega svetnika.

— (Imenovanje.) Deželnega sodišča svetnik Alojzij Torggler v Gradcu imenovan je višjesodnim svetnikom istotam. Državni pravdnik v Gradcu Ernest Steiner imenovan je višjim državnim pravdnikom istotam.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: ministerijalni sekretar pravosodnega ministerstva Fran E. conte Smeccchia svetnikom za dež. sodišče v Trstu; sodni pristav v Buzetu Julijan Covaz okrajnim sodnikom v Bujah; sodni pristav dr. Alojzij Neumaier deželnosodnim pristavom v Gradcu; sodni pristav extra statum dr. Josip Kotnik sodnim pristavom v Brežicah; sodni pristav v Mariboru Alojzij Doxat pristavom pri okrožnem sodišči v Celji; avskultant Josip Žmavec sodnim pristavom v Žužemberku; avskultant Matija Mrače sodnim pristavom v Kozjem; avskultant Karol Zottmann sodnim pristavom extra statum ter dodeljen okrajnemu sodišču v Ložu; avskultant Matija Fabijan sodnim pristavom v Ajdovščini; praktikant Friderik Nerat avskultantom na Štajerskem; finančni koncipist dr. Ivan Rupnik davčnim nadzornikom; finančni konceptni praktikant Josip Bihlmeier finančnim koncipistom; rudniški komisar Jakob Vidic višjim rudniškim komisarjem. — Premeščeni so: sodni pristav v Žužemberku Josip Senčar v Lož; sodni pristav v Ložu Josip Sterger v Sevnico; sodni pristav v Brežicah Josip Sitter v Maribor; sodni pristav v Kozjem Fran Kness v Velikovec. — Umrli je dne 30. marca t. l. notar Fran Štajer v Metliki in dne 2. aprila t. l. višjesodni svetnik v pokoji Ivan Ribič v Ljubljani. — Odvetniško pisarno v Ljubljani otvoril je dr. Makso Pirc.

— (Jezikovna ravnopravnost.) Vlada izdala je glede rabe češkega jezika pri državnih uradih dvoje naredeb. Ker so le-ti naredbi glede jezikovne ravnopravnosti velevažnega pomena in ker bi morali tudi

Slovenci težiti na to, da se izdasta jednaki naredbi za naše dežele, zdi se nam umestno, da v sledečem prinašamo v prevodu omenjeni naredbi v svoji celoti. Naredbi glasita se :

Naredba ministrov za notranje zadeve, za pravosodje, finance, trgovino in poljedelstvo z dne 5. aprila 1897, razglašene v dne 7. aprila 1897 izdanem kosu VI. deželnega zakonika za Češko pod štev. 12, glasi se: § 1. Sodna oblastva in ona državnega pravdnštva, kakor tudi oblastva v kraljevini Češki, ki so podrejene ministerstvom za notranje zadeve, finance, trgovine in poljedelstva zavezana so rešitve in razsodila, ki se izdajo strankam na njih ustno prošnjo ali pismene vloge, izdati v onem obeh deželnih jezikov, v katerem se je ustna prošnja izrekla ali vloga sestavila. § 2. Protokolarične izjave strank zapisavati je v onem obeh deželnih jezikov, v katerem se izjava naredi. § 3. Listine in drugi spisi, kateri so sestavljeni v jednom obeh deželnih jezikov in se predlože kot priloge, pripomočki ali sicer za uradno uporabo, ne potrebujejo nobenega prevoda. § 4. Oblastvena izdavanja, katera se ne izdajo na prošnjo strank, izdati je v onem obeh deželnih jezikov, katerega govori oseba, na katero je naperjena. Ako jezik, katerega rabi stranka, ni znan, ali če ni noben obeh deželnih jezikov, rabiti je oni deželni jezik, čegar razumevanje se sme domnevati po okolišnih slučajih, kakor posebno po stanovanlišču stranke. § 5. Določila §-ov 1.—4. veljajo tudi glede občin in avtonomnih organov v kraljevini Češki v onih zadevah, v katerih se morajo smatrati kot stranke. § 6. Izjave prič zapisavati je v onem deželnem jeziku, v katerem so se podale. § 7. Od oblastev, navedenih v §-u 1. uporabljati je jezik ustne prošnje ali vloge, s katero stranka zadevo prične, pri vseh uradnih dejanjih, služočih za rešitev ali razsodilo te zadeve. Pri uradnih dejanjih, katera se začno vsled prošnje stranke, uporabljati je po kakovosti predmeta oba deželna jezika ali jedni izmed njih. Ako je v svrhu rešitve v odstavku 1. in 2. omenjenih zadev v deželi pismeno občeovati z drugimi državnimi oblastvi, razun z vojaškimi oblastvi, veljajo tudi za to občeovanje v odstavku 1., oziroma 2. dana določila. Za občeovanje z oblastvi izven dežele in s centralnimi uradi ostati je pri sedaj obstoječih predpisih. § 8. Vsa uradna oglasila, katera so namenjena za občo vednost, izdavat je v obeh deželnih jezikih. Uradna oglasila, namenjena samo za posamezne okraje ali občine izdavat je v onih deželnih jezikih, kateri so navadni v dotičnem okraji ali občini. § 9. Ako je pri kaki stvari vdeleženih več strank, katere se poslužujejo v svojih prošnjah ali vlogah različnih deželnih jezikov, izdavat morajo v §-u 1. navedena oblastva rešitev ali razsodilo v obeh deželnih jezikih, ako ni sporazumljenja strank, da naj se izda izpisek samo v jednom obeh deželnih jezikov. Pri uradnih dejanjih, služočih za rešitev ali razsodilo zadeve, katera se opravi s sodelovanjem strank, uporabljati je, v kolikor predležeča naredba kaj drugega ne določuje, jezik vloge, ako treba, če ni drugega sporazumljenja strank, tudi drugi deželni jezik. § 10. V kazenskospodnih zadevah sestavljati je obtožnico, kakor sploh obdolženca zadevajoče predloge, razsodila in uradna de-

janja v onem obeh deželnih jezikov, katerega se je posluževal. V tem jeziku vršiti se mora tudi glavna razprava in spisavati obravnavni zapisnik in se morajo posebno v njem vršiti govori državnega pravdnika in zagovornika in razsodila in sklepi posvetovati in razglašati. Od določeb predstoječega odstavka odstopiti se sme le, v kolikor so z ozirom na izjemne razmere, posebno z ozirom na sestavo porotne klópi neizvedljiva ali obdolženec sam rabo drugega deželnega jezika zahteva. Pri glavnih razpravah proti več obtožencem, kateri se ne poslužujejo istega deželnega jezika, vršiti se ima glavna razprava v onem deželnem jeziku, katerega smatra sodišče primernejšega za namen glavne razprave. V vseh slučajih zapisavati je izjave obdolžencev in prič v deželnem jeziku, ki ga rabijo, in razglašati in na zahtevanje izdajati razsodila in sklepe vsakemu obdolžencu v tem jeziku. § 11. V državljanskih pravnih sporih spisavati je zapisnik o ustni razpravi v jeziku razprave, ako pa stranke ne rabijo jednakega deželnega jezika, v jeziku tožbe (§ 7.). Izjave prič, izvedencev in strank, katere se zaslišijo v svrhu dokazovanja, posvedočiti je pa v zapisniku vedno v deželnem jeziku, ki so ga te osebe rabile pri svojih izjavah. Isto velja glede govorov strank in izrecil, katera so dale pri kaki ustni razpravi, v kolikor zapisnik ne podaje samo kratko obrazložbo vsebine ustne povedbe strank. Sodišče rabiti ima pri ustni razpravi jezik, v katerem se vrši razprava po strankah. Ako se vdeleže stranke, ki se poslužujejo pri ustni razpravi različnih deželnih jezikov, rabiti ima sodišče jezik prve navedbe in, ako treba, oba deželna jezika. Vsa sodna izrecila zapisavati je na zapisnik v jeziku, v katerem jih je izjavil sodnik, in ako se je vršila razglasitev v obeh deželnih jezikih, na zahtevanje strank v obeh deželnih jezikih. § 12. Vpis v javne knjige (deželno desko, rudarsko knjigo, zemljiško knjigo, vodno knjigo, depozitne knjige itd.), potem v register za trgovinske firme, za zadruga in v druge javne registre izvrševati je v jeziku ustne ali pismene prošnje, oziroma odloka, na podlagi katerega se izvrše. V istem jeziku pristavljati je na listine intabulacijske klavzule. Pri izpiskih iz teh knjig in registrov pridržati je jezik vpisa. § 13. Pri vseh državnih blagajnicah in uradih v kraljevini Češki, kateri upravljajo denar, je ostati glede zapisavanja blagajničnih žurnalov, blagajničnih izkazov in vseh drugih blagajničnih pripomočkov, katere rabijo centralni organi, da izvršujejo kontrolo ali sestavljajo perijodične izkaze, pri obstoječih jezikovnih predpisih. Isto velja glede notranjega služabnega poslovanja in manipulacije poštne in brzojavne službe in eraričnih industrijskih podjetij, neposredno podrejenih centralnemu vodstvu, kakor tudi za medsebojno občevanje dotičnih uradov in organov. Na neerarične poštne urade z večjim poslovnim obsegom uporabijo se po možnosti določila predstoječe naredbe. § 14. Občevanje v §-u 1. navedenih oblastev z avtonomnimi organi ravna se po poslovnem jeziku, katerega se le-ti, kakor je znano, poslužujejo. § 15. Veljava služabnega jezika vojaških oblastev in žendarmerije, za občevanje ž njimi in za njihove služabne zahteve, se nikakor ne prizadene po tej naredbi § 16. Predstoječa naredba stopi v veljavo z dnem

razglasitve. Istega dne izgube svojo veljavo vsa določila, nahajajoča se v prejšnjih naredbah, katera so v protislovju z določili predstoječe naredbe. — Z naredbo istega dne, št. 13. dež. zak. odredilo se je glede jezikovne kvalifikacije uradnikov, nastavljenih pri oblastvih v kraljevi Češki: § 1. Uradniki, kateri se pri sodnih oblastvih in onih državnega pravdnikstva, kakor pri onih oblastvih v kraljestvu Češkem, katera so podrejena ministerstvu za notranje zadeve, financ, trgovine in poljedelstva, nastavijo po 1. juliju 1901, dokazati morajo znanje obeh deželnih jezikov v govoru in v pismu. § 2. Le-ta dokaz doprinesti je ali povodom praktičnega izpita, predpisanega za dotično služabno stroko, ali pri izpitu, določenem samo za ta namen, kateremu se mora uradnik podvreči naj-pozneje v treh letih po svojem nastopu urada. Slednji izpit odpusti se lahko manipulacijskim uradnikom, ako se dokaže njih jezikovna zmožnost med njih preskuševalo porabo. Podčastnikom, kateri se izkažejo s certifikatom in so pristojni na Češko, sme se v posebno ozira vrednih slučajih odpustiti dokaz jezikovne zmožnosti po resortnem ministru. § 3. Ne rušech predstoječa določila, skrbeti je že sedaj po možnosti in, kolikor to dopušča služba, da se v onih strokah državne službe za katere velja naredba z dne 5. aprila 1897, glede rabe deželnih jezikov pri oblastvih v kraljestvu Češkem, posamezna oblastva zasedejo po meri istinite potrebe po uradnikih zmožnih jezikov.

— (Instruktorji za uredbo sodnih pisarn.) Da se olajša prehod od dosedanjega poslovanja pri sodiščih k novim uredbam notranje uradne službe, določilo je pravosodno ministerstvo sodne uradnike, ki bodo zadnje mesece leta 1897. in v prvem času potem, ko bodo stopili novi pravdni zakoni v veljavo, potovali k sodnim dvorom in okrajnim sodiščem in bodo na licu mesta sodne predstojnike podpirali pri uravnavi sodnih pisarn in vsega pisarniškega službovanja s svojimi skušnjami, sveti in odredbami in bodo poučevali poleg sodnih uradnikov posebno kancelijske uradnike v novem poslovanji. Njih naloga bode tudi, da bodo imeli nadzorstvo o tem, da se novi poslovni red uvede primerno in jednotno. Sodni uradniki, ki so določeni za instruktorje (vsega skupaj 46) poslali se bodo na Saksonsko, da tam spoznajo vsled dovoljenja, ki ga je dalo kraljevo saksonsko pravosodno ministerstvo, skozi 12 dni pri sodiščih v Draždanih, na Lipskem in v Kemenici poslovanje v sodnih pisarnah in uradih sodnih eksekutorjev v vseh podrobnostih na lastne oči in da si pridobe, eventualno sami sodelovaje, popolno znanje vse manipulacije. Namerava se odposlati in porabiti sodne uradnike, določene za instruktorje, v treh oddelkih v času od 3. do 15. maja, od 17. do 31. maja in od 8. do 21. junija t. l. S Kranjskega odposlal se bode jedini dr. Janko Babnik, sedajni predstojnik okrajnega sodišča v Kranji.

